

Avaliku huvi üksuste auditikomiteede tulemuslikkuse hindamise kokkuvõte Rahandusministeeriumile

1. Andmete esitamise seis

Nõutud küsimustiku on esitanud 18 avaliku huvi üksuse (AHÜ) auditikomiteed:

1. Bigbank AS	10. Holm Bank AS
2. Eesti Energia AS	11. Luminor Bank
3. Elektrilevi OÜ	12. Nordic Fibreboard
4. Ekspress Grupp AS	13. Nordecon AS
5. Harju Elekter Group AS	14. Pro Kapital Grupp AS
6. Hepsor AS	15. Tallinna Vesi
7. Inbank	16. TKM Group
8. KredEx Krediidikindlustus AS	17. Trigon Property Development
9. LHV Group AS	18. Tallinna Sadam

Nõutud küsimustikku ei ole esitanud viis AHÜ auditikomiteed:

- **Infotar AS / Tallink Group AS** – edastas osa andmetest vastuskirjas (auditikomitee liikmed ja raamatupidamise asjatundja kogemus), kuid ei täitnud AJN-i küsimustikku. Seetõttu puuduvad andmed auditiväliste teenuste, audiitoriga toimunud teabevahetuse ja kohtumiste arvu, audiitorühingu sõltumatuse jälgimise ning audiitori vahetumise kohta. Puudub ka kinnitus, et komitee liikmeskonnal tervikuna on pädevus auditeeritava üksuse tegevusvaldkonnas.
- **Silvano Fashion Group AS** – keeldus andmeid esitamast. Samas selgus 2025/2026. aasta kvaliteedikontrolli käigus, et suhtlus audiitori ja auditikomitee vahel toimus.
- **AS Merko Ehitus** – esitas eelmisel aastal andmed, kuid andis mõista, et ei soovi sel aastal küsimustikku täita, sest ei mõista selle eesmärki.
- **Elama Kindlustus AS** – esitas andmed eelmisel aastal.
- **Coop Pank AS** – esitas andmed eelmisel aastal.

2. Kokkuvõte küsimustikest (18 auditikomiteed)

- Kõigis vastanud auditikomiteedes on vähemalt kaks liiget.
- Kõik vastanud komiteed nimetasid raamatupidamise või auditeerimise asjatundja ja kirjeldasid tema kogemust.
- Kõik vastanud kinnitasid, et auditikomitee liikmeskonnal tervikuna on pädevus auditeeritava üksuse tegevusvaldkonnas.
- 16 auditikomiteed kohtusid audiitoriga aasta jooksul vähemalt korra. Kahe auditikomitee puhul kohtumist ei toimunud:
 1. AS Ekspress Grupp – audiitor esitas komiteele vahe- ja aastaauditi tulemuste kokkuvõtte.
 2. Hepsor AS – komitee hindas audiitori määratud olulisuse taset ning kohtus osakonnajuhatajatega.

- Kõik vastanud auditikomiteed kinnitasid, et jälgivad audiitorühingu sõltumatust.
- Auditiväliste teenuste käsitlemise kohta esitati järgmised täpsustused:
 1. Nordecon AS – vaatas läbi auditiväliste teenuste pakkumised.
 2. Pro Kapital Grupp AS – kõiki ettepanekuid ei vaadatud läbi, kuid üksus ei luba määratud audiitoril auditiväliseid teenuseid osutada.
 3. Hepsor AS – kõiki ettepanekuid ei vaadatud läbi, kuid üksus ei luba määratud audiitoril auditiväliseid teenuseid osutada.
- Neljal korral nimetati audiitor uuesti ametisse ning ühel juhul toimus audiitori vahetus õigusaktist tuleneva rotatsioonikohustuse tõttu. Kõik vastanud auditikomiteed järgisid nõudeid.

3. Peamine murekoht

- Viis AHÜ auditikomiteed 23-st ei ole nõutud küsimustikku esitanud. Üks neist edastas osa teabest eraldi vastuskirjas.

4. Üldhinnang ja mõju

Meie hinnangul annavad esitatud andmed vastanud auditikomiteede koosseisu ja pädevuse kohta üldiselt positiivse pildi. Kõigis 18 vastanud komitees on vähemalt kaks liiget, nimetatud on raamatupidamise või auditeerimise asjatundja ning kinnitatud on komitee liikmeskonna valdkondlikku pädevust. Samuti kinnitavad kõik vastanud audiitorühingu sõltumatuse jälgimist. Need on olulised eeldused auditikomitee sisuliseks tööks.

Auditikomitee tegevus peaks meie hinnangul aitama suurendada finantsaruandluse usaldusväärsust ja parandada auditi kvaliteeti. Sisuline arutelu audiitoriga aitab komiteel mõista olulisi aruandlusriske ja auditileide ning jälgida, kas juhtkond tegeleb tuvastatud puudustega. Audiitori sõltumatuse läbimõeldud hindamine aitab vähendada huvide konflikti ohtu.

Kahe vastanud auditikomitee puhul ei toimunud aasta jooksul kohtumist audiitoriga. Ekspress Grupi puhul esitas audiitor komiteele vahe- ja aastaauditi tulemuste kokkuvõtte, mistõttu ei saa kohtumiste puudumist võrdsustada infovahetuse puudumisega. Hepsor kohtus osakonnajuhatajatega ning hindas audiitori määratud olulisuse taset. See ei kinnita otsest kohtumist audiitoriga, kuid ei tõenda ka infovahetuse puudumist.

Nordeconi, Pro Kapital Grupi ja Hepsori puhul ei vaadatud läbi kõiki osutatud auditiväliseid teenuseid. Nordecon vaatas siiski läbi ja hindas kõiki auditiväliste teenuste pakkumisi ning Pro Kapital Grupp ja Hepsor ei luba määratud audiitorettevõttel auditiväliseid teenuseid osutada. Seega on sõltumatuse kaitseks kasutusel meetmed ning meie hinnangul on väike tõenäosus, et komiteel jääb sõltumatust ohustav asjaolu märkamata.

Küsimustiku esitas 18 auditikomiteed 23-st ehk ligikaudu 78%. Viie komitee küsimustike puudumine piirab võimalust hinnata kõigi hõlmatud üksuste olukorda. Andmete puudumine ei tõenda tegevusetust, mida näitab ka Silvano Fashion Groupi puhul kvaliteedikontrollis tuvastatud toimiv suhtlus. Samas ei asenda üksik tähelepanek terviklikku aruandlust.

5. Ettepanekud edasiseks tegevuseks

Esitada Rahandusministeeriumile punktis 6 toodud ettepanek täiendada AudS-i aruandluskohustuse täitmise tagamiseks vajalike meetmetega. Korduvad andmepäringud ja selgitused on juba tehtud. Edasine lahendus eeldab AJN-ile ettekirjutuse tegemise ja sunniraha rakendamise õigusliku aluse loomist ning väärtovastutuse ja menetluspädevuse täpsustamist.

6. Ettepanek täiendada audiitortevuse seadust

Teeme Rahandusministeeriumile ettepaneku täiendada audiitortevuse seadust (AudS), et Audiitortevuse järelevalve nõukogul (AJN) oleks võimalik tagada auditikomiteede aruandluskohustuse täitmine ettekirjutuse ja sunniraha abil. Lisaks teeme ettepaneku laiendada aruandluskohustuse süülise rikkumise väärtovastutust ning anda AJN-ile kohtuvälise menetleja pädevus. AJN on andmete esitamist korduvalt nõudnud ning selgitanud aruandluskohustust ja andmete kogumise eesmärki, kuid viie auditikomitee küsimustikud on jätkuvalt esitamata. Muudatus on vajalik, sest AJN-il puuduvad praegu piisavad meetmed, millega andmete esitamist sundida.

AudS § 98 lõige 3² sätestab andmete esitamise kohustuse, kuid § 130 lõige 2 ei sätesta AJN-i õigust teha selle kohustuse täitmiseks ettekirjutust. AudS § 166³ ei hõlma praegu § 98 lõike 3² rikkumist ning § 169 kohaselt on väärtogude kohtuvälise menetleja Rahandusministeerium.

Seadusemuudatusega teeme ettepaneku:

1. **Täpsustada** § 98 lõikes 3² esitatavate andmete ulatust, täielikkuse ja õigsuse nõuet ning aruandeperioodi, esitamise korra ja tähtaja määramise alust. Sätestada auditikomitee esimehe kohustus korraldada andmete tähtajaline ja nõuetekohane esitamine.
2. **Täiendada** § 130 lõiget 2 AJN-i õigusega teha andmete esitamise eest vastutavale isikule ettekirjutus andmete esitamiseks või puuduste kõrvaldamiseks ning võimaldada ettekirjutuse täitmata jätmisel rakendada § 131 alusel sunniraha.
3. **Laiendada** §-s 166³ sätestatud väärtovastutust aruandluskohustuse süülisele rikkumisele, sealhulgas andmete esitamata jätmisele ja teadvalt olulises osas ebaõigete andmete esitamisele. Vastutus tuleb siduda konkreetse isiku kohustuse ja süüga.
4. **Muuta** § 169 nii, et selle aruandluskohustuse rikkumise kohtuvälise menetleja oleks AJN. Seadusemuudatuse ettevalmistamisel tuleb hinnata sellega kaasnevaid menetlusülesandeid ja ressursivajadust.

Sunniraha võimaldaks nõuda jätkuvalt puudu olevate andmete esitamist. Rahatrahv võimaldaks reageerida toimepandud süülisele rikkumisele. Sunniraha ei ole karistus. Muudatuse eesmärk oleks suurendada aruandluse täielikkust ja andmete usaldusväärsust ning parandada AJN-i võimalust hinnata auditikomiteede tegevuse tulemuslikkust.

Õiguslikud allikad: AudS § 98 lg 3², § 130 lg 2, § 131, § 166³ ja § 169; asendustäitmise ja sunniraha seaduse § 3 lg 2.